

Borsa Şirketlerinde Genel Kurula Katılma ve Oy Haklarının Kullanılması: Pay Blokajı Şartının Kaldırılması Sonrasındaki Uygulama, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Saim KILIÇ*

Ali ALP**

İhsan Uğur DELİKANLI***

Öz

Bu çalışmanın amacı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca genel kurula katılma ve oy hakkı için payların önceden bir kuruma depo edilmesi şartının terkedilmesi sonrasındaki uygulamayı, payları Borsa İstanbul A.Ş.'de kote olan şirketler açısından değerlendirmektir. Bu kapsamda, borsadaki alım satım işlemleri sonucunda payların mülkiyetlerinin ve pay sahipliği haklarının devralana ne zaman geçtiği, elektronik genel kurul ve MKK'da kayden izlenen payların durumu da dikkate alınarak pay sahiplerinin genel kurula katılma ve oy haklarını kullanma süreci irdelenmiştir. Çalışmada, genel kurula katılım ve oy hakkı için pay blokajı şartının kaldırılması neticesinde bu hakların kullanımı açısından çok önemli bir gelişme kaydedilmiş olmakla birlikte, mevcut uygulamanın da tümüyle sorunsuz olmadığı ortaya konulmuştur. MKK'daki kayıtların üyelerince tutulması nedeniyle şirketlere sağlanan pay sahipliği çizelgesinin güncel olmama riski, blokajın kaldırılmasına karşın bazı pay sahiplerinin hala genel kurula katılamamaları, buna karşın bazı kişilerin genel kurula yetkisi katılmaları olasılığının doğmuş olması bu sorunların başında gelmektedir. Çalışmada ayrıca bu sorunların çözümüne yönelik önerilere de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Payları Borsada Kote Şirketler, Kaydi Sistem, Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkı, Pay Sahipliği Haklarının Devri, Pay Blokajı

JEL Sınıflandırması: G18, G21, K22

Abstract - Attending General Meetings of Listed Companies and Exercising Voting Rights: Practice, Problems Encountered and Suggested Solutions Following the Removal of Share Blockage

The aim of this study is to assess the practice following the removal of share blockage to attend the general meeting and to exercise voting rights under Turkish Commercial Code numbered 6102 and Capital Markets Law numbered 6362, from the point of Borsa İstanbul listed companies. In this regard, it is examined in details at which point the ownership of the shares and share ownership rights are transferred to the transferee after the shares are traded at the stock exchange as well as process for shareowners to attend the general meeting and to exercise their voting rights in the light of electronic general meeting and the state of the shares that are dematerialized and registered in the books of Central Registry Agency (MKK). It is also explained that although removing share blockage is a big step for exercising rights such as attending the general meeting and voting, present practice is not flawless at all. Main problems are the risk of shareowner list provided to the issuers being outdated since the records are kept by MKK members; the fact that some shareowners can't attend the general meeting despite the removal of share blockage while the possibility of unauthorized persons to attend the general meeting. Suggested solutions to the said problems are also stated in this article.

Keywords: Listed Companies, Dematerialized System, Attending the General Meeting and Voting Right, Transfer of Shareholder Rights, Share Blockage

JEL Classification: G01, G21, F65

* Doç. Dr., İstanbul Kemerburgaz Üniversitesi, İşletme Bölümü

** Prof. Dr., TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, İşletme Bölümü

*** Dr., Karadeniz Kalkınma Bankası

1. Giriş

2012 yılında, halka açık şirketlerin tabi olduğu hukuk açısından birtakım önemli değişiklikler ve yenilikler olmuştur. Önce 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununu tümüyle değiştiren 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) 1 Temmuz 2012 tarihinde; ardından da 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununu ilga eden 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu 30 Aralık 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Yeni TTK, önceki Kanunun aksine, şirketler hukukunu düzenlerken halka açık anonim şirketlerin kendine özgü durumlarını göz önünde bulundurmuş ve özel hükümler ihdas etmiştir. Buna paralel olarak, Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından kayden izlenen paylar için, borsa ve piyasa odaklı bir yaklaşım getirerek ayrı düzenlemelere yer vermiştir. Yeni Sermaye Piyasası Kanunu da halka açık şirketler, pay sahiplerinin hakları, borsada kotasyon, payların kaydedilmesi, MKK'nın görev ve yetkileri konularında önemli yenilikler getirmiş, TTK'yu tamamlayan hükümlere yer vermiştir. 2013 yılı başından itibaren, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından ikincil düzenlemelerin çıkarılmasıyla birlikte sermaye piyasası hukukunun yeni çerçevesi şekillenmeye başlamıştır.

Gerek yeni TTK'da, gerekse yeni Sermaye Piyasası Kanununda paralel bir şekilde yer alan yeniliklerden biri, pay sahiplerinin genel kurula katılımları ve oy kullanmaları için paylarını önceden bir kurumda bloke etmeleri şartının kaldırılmasıdır. Pay blokajı uygulamasının terkedilmesi günümüz piyasa koşulları dikkate alındığında çok önemli ve isabetli bir adım olmakla birlikte, buna ilişkin alt düzenlemenin ve uygulamanın iyi bir şekilde tasarlanmaması halinde, bu hakların kullanılması ve genel kurula yetkisiz katılım gibi konularda bazı sorunların ortaya çıkması olasılığı da göz önünde tutulmalıdır. Konunun bu yönünü, yeni Kanun hükümlerini ve MKK'nın düzenlemelerini birlikte dikkate alarak inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. İşte, bu çalışmanın amacı; 6102 sayılı TTK ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çerçevesinde, payları borsada kote olan şirketler açısından pay sahipliği haklarının devralana ne zaman geçtiğini ortaya koyarak, pay blokajının kalkması sonrasında hakların kullanılabilmesi ve genel kurula yetkisiz katılım başta olmak üzere mevcut uygulamada karşılaşılabilecek olası sorunları tespit etmek, Kanun amacına uygun olarak bu sorunları giderecek ve uygulamayı iyileştirecek öneriler geliştirmektir.

Bu kapsamda, çalışmamız altı ana bölümden oluşmaktadır. Bundan sonraki ikinci bölümde, genel kurula katılma ve oy hakkı ile bu hakların pay sahipliği açısından önemine değinilecektir. Üçüncü bölümde, TTK ve Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri çerçevesinde Borsa İstanbul A.Ş.'deki alım satım işlemleri sonucunda payların ve bunların mülkiyetlerinin ne zaman ve nasıl devredildiği, buna bağlı olarak pay

sahipliği haklarının devralana ne zaman geçtiği konuları detaylı olarak anlatılmaktadır. Bu bölümde ayrıca Türk Ticaret Kanununda ve Sermaye Piyasası Kurulu düzenlemelerinde görülen kavram kargaşasına da dikkat çekilecektir. Dördüncü bölümde, pay sahiplerinin genel kurula katılma ve oy haklarını kullanma süreci, fiziki genel kurul ve elektronik genel kurul ayrımı yapılarak ve MKK'da kayden izlenen payların durumu da dikkate alınarak incelenecektir. Beşinci bölümde, genel kurula katılım için pay blokajı şartının kaldırılması sonrasında uygulamada bu hakların kullanımında ortaya çıkan sorunlar ile bu sorunların genel kurul kararlarına etkisi tartışıldıktan sonra çözüm önerileri sunulacaktır. Son bölümde ise çalışmanın kısa bir değerlendirmesi yapılacaktır.

2. Genel Kurula Katılma ve Oy Kullanma Hakkı

Anonim şirketlerde payların sahibine kazandırdığı haklara kısaca "pay sahipliği hakları" denilmektedir. Pay sahipliği hakları, literatürde, niteliklerine göre mali haklar ve yönetsel haklar olmak üzere iki grupta sınıflandırılmaktadır.

Mali haklar kar payı alma (temettü) hakkı, tasfiye payına iştirak hakkı, bedelsiz pay edinme hakkı, rüçhan hakkı gibi malvarlıksal haklardan; yönetsel haklar ise genel kurula katılma hakkı, oy hakkı, bilgi alma ve inceleme hakkı, özel denetim isteme hakkı gibi şahsi haklardan oluşmaktadır. Yönetsel haklar esas olarak şirketin karar organı olan genel kurula katılım suretiyle kullanılmakta olup, şirketin işlerine, yönetimine, faaliyetlerine ve denetimine etkide bulunulması sonucunu doğurmaktadır. Genel kurulun devredilemez yetkilerinden olan yönetim kurulu üyelerinin seçimine, ibrasına ve görevden alınmasına, denetçinin seçimine, şirket varlığının toptan satışına, finansal tablolar ile yıllık faaliyet raporlarına dair kararlar yönetsel hakların kullanılması yoluyla alınmaktadır (TTK md. 408).

Yönetsel nitelikteki bu haklar ve bunların kullanım esasları, TTK'nın 425 ilâ 444. maddeleri arasında detaylı olarak düzenlenmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan blokaj düzenlemesinin doğrudan genel kurula katılma ve oy kullanma hakları ile ilişkili olması nedeniyle aşağıda yalnızca bu iki hak üzerinde durulacaktır.

TTK'nın 425. maddesi ve devamında düzenlenen genel kurula katılma hakkı, pay sahibinin paylarından doğan haklarını kullanmasını sağlayan en önemli pay sahipliği haklarından biridir. TTK md. 407/f.1 uyarınca, pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar. Genel kurulda görüşmelere katılma, görüş açıklama, öneride bulunma, alınan kararlara muhalefet etme, oy kullanma, aday olma, bilgi alma, inceleme yapma ve özel denetçi atanmasını isteme hakları genel kurul toplantılarında kullanılabilir. Ayrıca, genel kurula katılım, genel kurulun toplanması

için gerekli olan asgari nisapların sağlanması bakımından da önem taşımaktadır. O halde, genel kurula katılma hakkı, paylardan doğan diğer kişisel hakların kullanımı bakımından da ön ve gerek şarttır.

Pay sahibi, genel kurula kendisi katılabileceği gibi pay sahibi olan veya olmayan bir kişiyi de temsilci olarak genel kurula gönderebilir. Pay sahibinin nasıl temsil edileceği de TTK'nın 427 ilâ 432 inci maddelerinde düzenlenmiştir. Eski TTK'dan farklı olarak 6102 sayılı yeni TTK'da bireysel temsilcinin yanı sıra organın temsilcisi, bağımsız temsilci, kurumsal temsilci ve tevdi eden temsilcisi tiplerine yer verilmiştir.

Oy hakkı da yönetsel haklar arasında genel kurula katılım hakkı gibi önemli yer tutmaktadır. Zira genel kurula katılım ön şart olmakla birlikte, şirket işlerine etki eden genel kurul kararlarına katılım ancak oy kullanmak yoluyla mümkün olabilmektedir. Oy kullanmak hem alınan kararların yönü bakımından hem de karar nisaplarının sağlanıp sağlanmaması bakımından önem arz etmektedir. Pay sahipleri, oy haklarını genel kurulda, kural olarak paylarının toplam itibari değeriyle orantılı olarak kullanırlar ve her pay sahibi sadece bir paya sahip olsa da en az bir oy hakkını haiz bulunmaktadır (TTK md. 434). Oy hakkı, payın kanunen veya esas sözleşme ile belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesi ile doğmaktadır.

Gerek genel kurula katılım hakkı ve gerekse oy kullanma hakkı, bu özellikleri nedeniyle, kanuni istisnalar hariç, müktesep ve vazgeçilemez haklar niteliğindedir. Eski TTK'da bu hakların müktesep haklardan olduğu açıkça hükme bağlanmıştı. Nitekim eski TTK md. 385'de müktesep haklarda pay sahiplerinin rızası olmaksızın hiçbir değişiklik yapılmayacağı belirtildikten sonra, bunların başlıcalarını sayan "Müktesep haklar kanun veya esas mukavele hükümlerine göre umumi heyet ve idare meclisi kararlarına tabi olmayan yahut umumi heyetin iştirak haklarından doğan hususiyetle azalık, rey kullanmak, iptal davası açmak, kâr payı almak ve tasfiye neticesine iştirak etmek gibi haklardır." hükmünü ihtiva etmekteydi. Yeni TTK'nın 452. maddesinde ise "Genel Kurul aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, kanunda öngörülen şartlara uyarak esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebilir, müktesep ve vazgeçilmez haklar saklıdır." hükmüne yer vermekle yetinmiştir. Madde gerekçesinde, müktesep hakları yetersiz bir şekilde tanımlayan ve müktesep hakları sayan hükmün, uygulamada yanlış anlamalara yol açması ve verilen tanımın müktesep hakların tümünü kapsamaması nedenleriyle yeni düzenlemeden çıkarıldığı belirtilmiştir. Bu durumda müktesep ve vazgeçilmez hakların tanımı ve nelerden oluştuğu öğreti ve yargı kararları ile belirlenecektir (Reisoğlu, 2011:6).

Bununla birlikte, madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, müktesep ve vazgeçilmez hakların ne olduğunun yeni TTK'da açıkça sayılmamasındaki kasıt, genel ku-

rula katılma ve oy kullanma hakkı gibi daha önce müktesep hak olarak kabul edilen hakların bu niteliklerini yitirmesi değil; kanun ve esas sözleşme ile yer verilebilecek daha fazla sayıdaki hakkın bu kapsama alınabilmesinin sağlanmasıdır. Dolayısıyla, Kanunda açıkça düzenlenen bu hakların vazgeçilmez ve müktesep hak niteliklerinin devam ettiğinin kabulü gerekir. Nitekim, TTK'nın çeşitli madde hükümlerinde buna vurgu yapıldığı görülmektedir. Örneğin TTK'nın 447. maddesinde, genel kurula katılma ve asgari oy haklarının "vazgeçilmez nitelikte haklar" olduğu ve bunları sınırlandıran veya kaldıran genel kurul kararlarının batıl olduğu açıkça vurgulanmıştır. Ayrıca, TTK md. 425/f.2, temsilcinin pay sahibi olmasını öngören esas sözleşme hükmünü geçersiz saymak suretiyle genel kurula katılım hakkını sınırlandıran işlemleri bertaraf etmiştir. TTK md. 434'de oy hakkının sınırının "en az" tabiri ile ifade edilmesi suretiyle pay sahibinin rızası ile dahi oy hakkından vazgeçilemeyeceği belirtilmektedir (Yayla, 2013:132).

3. Borsada Kote Payların Devri ve Hakların Geçiş Zamanı

3.1. Terminoloji Sorunu

Konuya ilişkin açıklamalara geçmeden önce, kullanılan terminoloji ile ilgili bir hususu açıklığa kavuşturmakta yarar bulunmaktadır. Ünal (2011:169) tarafından belirtildiği üzere, TTK'da Sermaye Piyasası Kanununa tabi halka açık ortaklıklara ve bu ortaklıkların paylarına atıfta bulunmak üzere "halka açık şirket", "halka açık anonim şirket", "pay senetleri borsada işlem gören şirket", "pay senetleri borsada işlem gören anonim şirket" ve "pay senetleri borsaya kote edilmiş anonim şirket", "borsaya kote edilmiş paylar", "kayden izlenen paylar" gibi birbirine benzer ancak farklı kavramlara yer verilmiştir. Buna karşılık, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılan düzenlemelerde, esas olarak, "payları borsada işlem gören ortaklıklar" ile "borsada işlem gören paylar" kavramlarının kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramlar birbirlerine benzemekle birlikte, gerçekte farklı anlamları içermektedir.

Örneğin, bazı şirketler halka açık oldukları halde payları borsada işlem görmemektedir. Bazı şirketler borsa kotunda bulunmamakla birlikte, payları borsada kot dışı pazarlarda işlem görebilmektedir. Keza, borsada işlem gören payların kaydileştirilmesine karar verilmiş olmasına rağmen, bazı payların henüz MKK'ya teslim edilmiş olması nedeniyle, kısa süreli de olsa fiilen MKK tarafından kayden izlenemeyen paylar bulunmaktadır. Konuya borsa şirketleri açısından bakıldığında, bu kavramlardan en kapsayıcı olanı "payları borsada işlem gören şirketler (ortaklıklar)" kavramıdır. Dolayısıyla, TTK'da kullanılan kavramları lafzına göre yorumladığımızda uygulamada farklılıklar çıkabilmektedir.

Bununla birlikte, 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanununda bu sorunun çözülebileceğine yönelik ipuçları bulunduğu düşünülmektedir. Anılan Kanunun “Borsada kotasyon” başlıklı 68. maddesi ile “İşlemlerin durdurulması ve kottan çıkarma” başlıklı 69. maddesi birlikte değerlendirildiğinde, yasa koyucunun, bundan böyle en kapsayıcı terim olarak “borsa kotunda bulunan paylar” ve “payları borsa kotunda bulunan şirketler” şeklinde bir terminolojinin kullanılmasını öngördüğünü söyleyebiliriz. Buna göre, bir payın borsada işlem görebilmesi için, öncelikle borsa kotuna alınması gerekmektedir. Bu da kotasyonu, borsada işlem görmekten daha geniş bir kavram yapmaktadır. Ancak, SPK tarafından yeni Kanun çerçevesinde şu ana kadar çıkarılan ikincil düzenlemelerde mevcut yaklaşımın devam ettirilerek, borsada işlem görmenin kotasyondan daha geniş tanımlandığı görülmektedir. Kanaatimizce, TTK’da ve Sermaye Piyasası Kanunu’nda yer alan söz konusu kavramların anlamlarının netleştirilmesine ve terminolojide yeknesaklık sağlanmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Bu aşamada, her ne kadar bu sorun henüz çözüme tam kavuşturulmamış ise de, çalışmamızın bu bölümü ile sınırlı olarak “borsada kote edilmiş paylar” ibaresi kullanılacak olup, konumuz ile ilgili TTK’nın 497. maddesinde geçen bu terimin -Sermaye Piyasası Kanununun yukarıda açıklanan yeni yaklaşımı da gözetildiğinde- borsada işlem gören payları da kapsadığı varsayılmaktadır. Aksi halde, TTK’da “borsada kote edilmiş paylar” denilmiş olması nedeniyle, borsada işlem görmekle birlikte borsa kotunda bulunmayan payların devri borsa kotunda bulunan paylara göre ayrı bir rejime tabi olacak demektir ki, bu da TTK’nın amacına uygun düşmeyecektir. Zira TTK’nın 497. maddesinin gerekçesinde belirtildiği üzere, Kanunun amacı borsaya güveni temin etmek için borsa şirketleri için aynı devir esaslarını geçerli kılmaktır.

3.2. Payların Devri

Anonim şirket paylarının devri açısından yeni TTK, mülga TTK’nın benimsediği “teslim” kavramı yerine “zilyetliğin geçirilmesi” kavramını getirmiştir. Bu değişiklik doğru ve isabetli olmuştur. Zira, borsada kote payların neredeyse tamamının MKK nezdinde kaydi olarak tutuldukları dikkate alındığında, fiziken bir senet basılmayacağı için devralana teslim edilebilecek bir senet de bulunmamaktadır (Ünal, 2011:173).

TTK’nın 489. ve 490. maddeleri uyarınca, gerek hamiline ve gerekse nama yazılı pay senetlerinin devri, zilyetliğin devralana geçirilmesiyle yapılır. Bu bağlamda, borsa kote edilmiş ve MKK’da kayden tutulan payların devri, zilyetliğin geçirilmesi yöntemlerinden biri olan zilyetliğin havalesi ile açıklanabilir. Türk Medeni Kanununun

979. maddesi uyarınca, zilyetliğin havalesi, vasıtalı zilyedin, zilyetliğini aralarındaki bir anlaşma gereğince vasıtasız zilyet dışındaki bir üçüncü kişiye devretmesidir. Başka bir deyişle, zilyetliğin havalesi, asli zilyedin, üçüncü bir şahsın fer'i zilyetliğinde bulunan bir malın zilyetliğini doğrudan doğruya zilyetlik durumunda bir değişiklik meydana getirmeksizin irade beyanı ile nakletmesidir (Ünal, 2011:173).

Borsada kote edilmiş ve MKK'da kayden izlenen payların devri, alım satım işleminin borsada gerçekleştiği tarihi izleyen ikinci iş gününde (T+2) MKK'daki kayıtların değiştirilerek zilyetliğin devralana geçirilmesi suretiyle gerçekleşmektedir (Topaloğlu, 2010:189; Manavgat, 2001:182). Sistem şu şekilde işlemektedir: Pay sahibi, paya ilişkin satış emrini bir aracı kurum vasıtasıyla borsaya iletmekte; bu emri karşılayabilecek alım emrinin bulunması halinde iki emir karşılaştırılarak borsada işlem gerçekleşmiş olmaktadır. İşlemin gerçekleştiği, dolayısıyla payın alım satım sözleşmesinin kurulduğu gün, T günü olarak adlandırılmaktadır. Borsa kuralları gereği, bu işlemlerde varsa düzeltmeler işlemi izleyen ilk iş günü (T+1) içerisinde, düzeltilmiş işlemlerin takası da işlemi izleyen ikinci iş günü (T+2) içerisinde yerine getirilmektedir. Alıcı olan aracı kurum Takasbank aracılığıyla payların bedeli olan nakit yükümlülüğünü 08:30-16:30 saatleri arasında yerine getirdiğinde, Takasbank'ın bildirim üzerine alacaklı aracı kuruma alacak dağıtımını yapılmaktadır. Böylece, takas işlemi ile birlikte, MKK kayıtlarında değişen hak sahipliği durumuna uygun olarak yatırımcı hesabı bazında değişiklikler yapılmaktadır. Bu bağlamda, takas işlemlerinin tamamlanması ile MKK kayıtlarında yapılan değişiklikler zilyetliğin geçirilmesi, dolayısıyla da devir sonucunu doğurmaktadır.

3.3. Hakların Geçiş Zamanı

Payların devri ile birlikte hakların ne zaman geçtiği konusu, payın hamiline veya nama yazılı olmasına göre değişiklik arz etmektedir.

Hamiline yazılı paylar bakımından, bu payların devri ile birlikte payların mülkiyeti ve paylara bağlı tüm haklar da devralana geçmiş olur. Başka bir deyişle, hamiline yazılı payların T+2 gününde MKK kayıtlarında zilyetliğin havalesi suretiyle devredilmesi, mülkiyetin ve tüm pay sahipliği haklarının devralana geçmesini sağlayacaktır.

Nama yazılı paylar açısından hakların geçişi özellikli bir konu olup, gerek eski TTK ve gerekse yeni TTK döneminde çok sayıda çalışmada¹ incelenmiştir. TTK'nın 499. maddesi uyarınca, şirketle ilişkilerde, sadece pay defterinde kayıtlı bulunan kimsenin pay sahibi olarak kabul edileceği belirtilmektedir. Payın ancak şirket onayıyla dev-

1 Ünal (2011); Yayla, (2009); Töremiş (2008); Turanboy (1999); Karasu (2008) ve Manavgat (2001) bu çalışmalardan bazılarıdır.

redilebileceği şeklinde devrin sınırlandırılmasını öngören esas sözleşme hükmünün bulunması halinde, şirketin devralanı tanımayı reddederek pay defterine pay sahibi olarak kaydetmeme durumu ortaya çıkabilmektedir. Keza, payları borsada kote olan şirketler açısından, kote olmayan şirketlerin aksine haklar bir bütün olarak devralana geçmemekte, hakkın niteliğine göre farklı zamanlarda geçmektedir. Yeni TTK'nın, pay devrinin sınırlandırılmasını, red sebeplerini ve hakların geçiş zamanını; nama yazılı payların borsada kote olup olmadıkları ayırımını da yaparak 490-498. maddelerde detaylı olarak düzenlemiş olmasının nedeni budur. Ancak, aşağıda detaylı olarak açıklanacağı üzere, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 137. maddesi TTK'da borsa şirketleri için öngörülen hakların geçiş sisteminde önemli değişiklikler yapmıştır.

Bu kapsamda, öncelikle, borsa şirketleri için TTK'da öngörülen (yeni Sermaye Piyasası Kanunu sonrasında bazı hükümlerin geçerliliği kalmamıştır.) sistemi kısaca özetlemekte yarar bulunmaktadır. TTK'ya göre; nama yazılı payların devri için esas sözleşmede bir sınırlama² öngörülmemiş ise tıpkı hamiline yazılı senetler gibi T+2 gününde MKK kayıtlarında yapılacak zilyetlik havalesi ile mülkiyet devralana geçmektedir. Devri esas sözleşme ile sınırlandırılmış borsaya kote nama yazılı paylar bakımından hakların ne zaman geçtiği konusunda ise payların nerede iktisap edildiğine ve geçiş yapan hakkın niteliğine göre iki ölçüt dikkate alınmaktadır. TTK'nın 497. maddesi gereğiyle birlikte değerlendirildiğinde, payın mülkiyeti ile malvarlıksal haklar, borsada kote nama yazılı payların borsada iktisap edilmesi halinde, T+2 gününde zilyetliğin havalesi yoluyla yapılan devirle devralana geçmektedir. Söz konusu payların borsa dışında iktisap edilmesi halinde ise, bu haklar, devralanın tanınmak için şirkete başvuruda bulunduğu tarihte devralana geçmektedir. Genel kurula katılım ve oy hakkı ile oy hakkına bağlı haklar grubu ise, devri sınırlamaya tabi paylar ister borsada ister borsa dışında iktisap edilmiş olsunlar, ancak şirket tarafından onay verildiği tarihte devralana geçebilmektedir. Borsada iktisap edilen paylar T+2 gününde MKK kayıtlarına yansdıktan sonra, borsa dışında iktisap edilenler ise iktisap eden tarafından şirkete başvuru yapıldıktan sonra şirket tarafından esas sözleşmede belirlenen devir sınırlaması çerçevesinde onay prosedürünü hayata geçirecektir. Devralan, şirket tarafından devralanın tanınmasına, başka bir deyişle devre onay verilmesine kadar, genel kurula katılma, oy hakkı ve oy hakkına bağlı hakları payın mülkiyeti geçtiği halde kullanamayacaktır. Ancak, şirket; henüz tanımadığı devralanı pay defterine oydan yoksun pay sahibi olarak kaydetmek zorundadır. Böylelikle, mülkiyet hakkına ve malvarlıksal haklara sahip olan yeni pay sahibi, genel kurula katılıp oy hakkını kullanama-

2 Devir sınırlamaları konusunda ayrıntılı bilgi için bakınız Karasu (2008: 127-147).

makla birlikte pay defterinde oydan yoksun pay sahibi olarak kayıtlı olacaktır. Şirketin devralanı pay sahibi olarak tanınması için yirmi günlük süre öngörülmüştür. Bu süre içinde tanınma reddedilmediği takdirde, devralan pay sahibi olarak tanınmış sayılır.

Ancak, TTK'da borsa şirketleri için hakların devri konusunda böyle bir sistem getirilmiş olmakla birlikte, yukarıda kısaca belirtildiği üzere, 30.12.2012 tarihinde yürürlüğe giren 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanununun 137. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yapılan düzenleme sonrasında bu sistem tümüyle değişmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla, borsa şirketlerinde nama yazılı paylarda hakların geçişi konusunda yukarıda özetlenen TTK hükümleri değil, aşağıdaki açıklanacak olan Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Sermaye Piyasası Kanununun 137. maddesinin üçüncü fıkrasına göre, "Halka açık ortaklıkların borsada gerçekleştirilen işlemler neticesinde satın alınan paylarının pay defterine kaydedilmesinden imtina edilemez. Bu ortaklıkların borsada işlem görmeyen payları için ise 6102 sayılı Kanunun 493 üncü ve 494 üncü maddeleri uygulanır." Anılan madde hükmü uyarınca, borsa şirketleri için nama yazılı paylarda hakların geçişinde "payın fiilen borsada alım satıma konu edilip edilemediği" ölçütü getirilmiştir. Borsa şirketlerinin MKK'da kayden tutulan tüm payları borsada kote olmakla birlikte, bu payların tamamı fiilen borsada alım satıma konu edilememektedir. Borsada fiilen alım satıma konu edilmeyen paylar "kapalı paylar", fiilen alım satıma konu edilebilenler ise "halka açık paylar" olarak adlandırılmaktadır. Kapalı bir paya halka açık pay niteliği kazandırılabilmesi, başka bir deyişle kapalı bir payın borsada alım satıma konu edilebilmesi için kapalı pay sahibi tarafından SPK'ya başvurulup kayıt ücreti yatırıldıktan sonra MKK tarafından KAP'ta ilan yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla, borsa şirketlerinin MKK'da "kapalı" kaydıyla tutulan nama yazılı payları ile MKK'da "halka açık" kaydıyla tutulan nama yazılı payları için ayrı hak geçiş rejimleri düzenlenmiş bulunmaktadır.

Borsa şirketlerinin MKK'da "halka açık" kaydıyla tutulan nama yazılı paylarında hakların geçişi için ise başka bir alt ölçüt daha getirilmiştir. Bu alt ölçüt, iktisap işleminin borsada gerçekleştirilen işlemler neticesinde meydana gelip gelmediğidir. Eğer MKK'da "halka açık" kaydıyla tutulan nama yazılı paylar borsada gerçekleştirilen işlemler neticesinde (borsada iktisap) satın alınmış ise anılan kanun hükmü uyarınca şirket pay defterine kayıttan imtina edilemeyeceğinden, başka bir deyişle esas sözleşmeye pay defterine kayıt için bir sınırlama konulamayacağından, tıpkı hamiline yazılı paylarda olduğu gibi T+2 gününde MKK kayıtlarında yapılacak zilyetlik havalesi ile tüm haklar devralana geçecektir. Sermaye Piyasası Kanununun 13. maddesinin

6. fıkrasında yer alan "Payların devrinin, 6012 sayılı Kanunun ilgili hükümleri çerçevesinde ortaklıklar tarafından pay defterine kaydında, ilgililerin başvurusuna gerek kalmaksızın MKK nezdinde izlenen kayıtlar esas alınır" hükmü uyarınca, MKK'nın kayıtları pay defterine esas teşkil edecektir. Buna karşılık, eğer MKK'da "halka açık" kaydıyla tutulan nama yazılı paylar borsa dışında gerçekleştirilen işlemler neticesinde (borsa dışında iktisap) satın alınmışsa, bu konuda Sermaye Piyasası Kanununun anılan hükmünde özel bir düzenleme yapılmadığından, TTK'nın ilgili hükümlerine başvurmak gerektiği düşünülmektedir. Yukarıda açıklandığı üzere, TTK'ya göre borsa dışında iktisap halinde, mülkiyet ile malvarlıksal haklar, devralanın tanınmak için şirkete başvuruda bulunmasıyla; genel kurula katılım ve oy hakkı ile oy hakkına bağlı haklar grubu ise ancak şirket tarafından onay verildiği tarihte devralana geçebilecektir.

Borsa şirketlerinin MKK'da "kapalı" kaydıyla tutulan nama yazılı payların geçişinde ise borsaya kote edilmemiş nama yazılı pay muamelesi (TTK md. 493 ve 494) yapılmıştır. Dikkat edileceği üzere, Sermaye Piyasası Kanunu, gerçekte borsaya kote olan ancak borsada işlem görmeyen "kapalı" nitelikteki nama yazılı paylarda, hakların devrini, sanki borsaya hiç kote değilmiş gibi değerlendirmiştir. Bu durumda, şirket, TTK'nın 493. maddesinde sayılan red sebeplerini ileri sürerek devre onay vermeyebilecektir. Öyle ki, şirket, önemli bir sebep ileri sürerek, söz konusu payları başvuru anındaki değeriyle kendisi, başka pay sahipleri veya üçüncü kişiler hesabına alınmasını dahi önerebilmektedir. TTK md. 394 uyarınca, şirket devre onay vermediği sürece, kural olarak, kapalı payların mülkiyeti ve bu paylara bağlı tüm haklar devredende kalmaktadır. Şirket, onaylamaya ilişkin istemi, aldığı tarihten itibaren en geç üç ay içinde reddetmemişse veya red haksızsa, onay verilmiş sayılmaktadır.

Kısaca özetlemek gerekirse; borsa şirketlerinin MKK'da "halka açık" konumunda kayıtlı olan nama yazılı paylarından borsada iktisap edilenlerde, tüm pay sahipliği hakları, T+2 gününde MKK kayıtlarında yapılacak ziyetlik havalesiyle; borsa dışında iktisap edilenlerde ise mülkiyet ve malvarlıksal haklar, devralan tarafından tanınmak için şirkete başvurulmasıyla, genel kurula katılım ve oy hakkı ile oy hakkına bağlı haklar grubu ise şirket tarafından tanınmaya onay verilmesiyle devralana geçmektedir. MKK'da "kapalı" konumunda kayıtlı olan ve dolayısıyla da fiilen borsada satılmayan nama yazılı paylarda ise, payların mülkiyeti ile paya bağlı hakların tamamı (malvarlıksal haklar, genel kurula katılım, oy hakkı ve oy hakkına bağlı haklar) ancak şirket onayıyla devralana geçebilmektedir.

4. Genel Kurula Katılma ve Oy Hakkının Kullanılma Süreci

4.1. Genel Kurula Katılımın Yöntemi

TTK uyarınca, fiziken katılım ve elektronik ortamda katılım olmak üzere iki şekilde genel kurula katılma ve oy kullanma mümkündür.

4.1.1. Fiziken Katılım

Genel kurula fiziken katılım, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin, toplantı adresi esas sözleşmede özel olarak belirtilmiş ise bu adrese, esas sözleşmede bu yönde bir düzenleme yok ise genel kurul çağrısı ilanında belirtilen toplantı adresine bizzat giderek fiziken katılmalarıdır. Bu yöntemde, pay sahipleri veya temsilcileri, toplantıya fiziken katılarak öneride bulunmakta, görüş açıklamakta ve oy kullanmaktadırlar.

TTK uyarınca, esas sözleşmede aksine hüküm olmadıkça, genel kurul toplantıları şirket merkezinin bulunduğu mülki idare birimi sınırları içinde yapılabilmektedir. Toplantının merkezin bulunduğu mülki idare birimi sınırları dışındaki başka bir yerde veya yurt dışında yapılabilmesi için bunun esas sözleşmede açıkça düzenlenmesi gerekir.

4.1.2. Elektronik Ortamda Katılım

Genel kurula katılmanın bir başka yolu, TTK'nın 1527. maddesi uyarınca toplantının yapılacağı yere fiziken gitmeksizin elektronik ortamda katılımdır. Bu şekilde genel kurula katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme; fizikî katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır.

TTK'nın anılan maddesi uyarınca genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy kullanmaya ilişkin iki ana düzenleme; Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılan Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik ile Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Elektronik Genel Kurul Sistemi Hakkında Tebliğ'dir. Adı geçen Yönetmelik; genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneğini, oyun kullanılmasının esaslarını, sistemin işleyişini ve şirketlerin yükümlülüklerini düzenlemektedir. Anılan Tebliğ ise; elektronik genel kurul sisteminin kuruluşunu, işleyişini, sisteme giriş ve oy verme süresini, güvenlik kriterlerini ve teknik hususları belirlemektedir.

Şirketlerin genel kurula elektronik ortamda katılma imkanını sunma zorunluluğu olup olmadığına gelince, bu durum aşamalı olarak iki ana kritere göre belirlenmektedir. Birinci kriter, pay senetlerinin borsaya kote olup olmamasıdır. TTK md.

1527/f.5 uyarınca, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca çıkarılan söz konusu Yönetmeliğin 01.10.2012 tarihinde yürürlüğe girmesi ile birlikte genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hâle gelmiştir. Adı geçen Yönetmeliğin 5. maddesi, bu şirketlerin elektronik ortamda yapacakları genel kurullarını MKK tarafından sağlanan Elektronik Genel Kurul Sistemi üzerinden yapılmasını zorunlu tutmuştur.

Payları borsada kote olmayan şirketler açısından ise ikinci bir kriter uygulanmaktadır. Bu kriter, anılan Yönetmeliğin 5. maddesinde yer alan “Genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılım” başlıklı hükme esas sözleşmede yer verilip verilmediğidir. Esas sözleşmelerinde bu hükme aynen yer vermiş olan şirketlerin elektronik ortamda katılımı sağlamaları zorunludur. Bu hükme esas sözleşmede yer vermeyen payları borsada kote edilmemiş şirketlerin ise böyle bir zorunluluğu bulunmamaktadır.

Burada açıklığa kavuşturulması gereken bir başka nokta da, genel kurullara elektronik ortamda katılım olması halinde de fiziki olarak genel kurul toplantısının yapılması gereğidir. Başka bir deyişle, elektronik ortamda genel kurul yapılması, fiziki olarak belirlenen adreste yapılacak olan toplantıya ayrıca mevzuatta belirlenen çerçevede güvenli elektronik imza ile elektronik ortamda da katılımın sağlanması kastedilmektedir. Genel kurul her halükarda belirtilen adreste fiziki olarak gerçekleştirilmektedir. Pay sahipleri veya temsilcileri ya belirtilen adreste yapılan genel kurula fiziken ya da elektronik ortamda katılmayı tercih edeceklerdir. Dolayısıyla, genel kurula elektronik ortamda katılacağını bildiren pay sahibinin veya temsilcisinin fiziki ortamda toplantıya katılabilmesi, ancak elektronik katılım talebini sistemden geri alması ile mümkün olabilecektir. Genel kurul toplantısı, fiziki ve elektronik ortamda aynı anda açılacaktır. Öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme işlemleri de paralel bir şekilde yürüyecektir.

4.2. Genel Kurula Katılım İçin Blokaj Şartının Kaldırılması

Eski TTK'nın 360. maddesinde, hamiline yazılı pay senedi sahiplerinin genel kurulda oy haklarını kullanabilmeleri için senetlerini veya bunlara sahip olduklarını gösteren vesikaları genel kurul tarihinden bir hafta önce şirkete tevdi etme mecburiyetinde oldukları hükme bağlanmıştı. Özellikle payları borsada işlem gören şirketler açısından ne'ine ilişkin tam bir ayırım yapılmadığından, uygulamada, bu mecburiyet hamiline yazılı senetlerin yanı sıra nama yazılı senetler için de geçerli olmuştur (Yayla, 2013:76).

Pay blokajı³ olarak adlandırılan bu sistem; gerek genel kurul toplantılarından günler önce başlayarak paylarını satmaktan alıkoyması sonucunda ortakları açısından oluşturduğu mali risk, gerekse de yatırımcıların genel kurullara katılımını güçleştirmediği nedeniyle eleştirilmekteydi. Nitekim, Avrupa Birliği de, bu gerekçelerle, 2007/36/EC sayılı Borsada İşlem Gören Şirketlerin Hissedarlarının Bazı Haklarına İlişkin Direktif (Directive 2007/36/EC of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the Exercise of the Certain Rights of Shareholders in Listed Companies) ile blokaj yükümlülüğünü kaldırmıştır (Pinto, 2008:587-623; Yayla, 2013:76-77).

Yeni TTK'da söz konusu eleştiriler dikkate alınarak Avrupa Birliği düzenlemelerine paralel bir şekilde, 415. maddenin dördüncü fıkrasında yer alan "Genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, pay sahibinin payların sahibi olduğunu kanıtlayan belgeleri şirkete, bir kredi kuruluşuna veya başka bir yere depo edilmesi şartına bağlanamaz" hükmüyle eski TTK'da yer alan blokaj sistemi terkedilmiştir. Benzer şekilde, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 'Genel kurul toplantısına katılım ve oy kullanma' başlıklı 30. maddesinin birinci fıkrasında "Halka açık ortaklık genel kuruluna katılma ve oy kullanma hakkı pay sahibinin paylarını herhangi bir kuruluş nezdinde depo etme şartına bağlanamaz" şeklinde paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Öte yandan, TTK'nın 417. maddesinin birinci fıkrasına göre, MKK tarafından kayden izlenen şirketler açısından, genel kurula katılabilecek pay sahiplerine ilişkin liste MKK'dan sağlanacak "Pay Sahipleri Çizelgesi"ne göre düzenlenecektir. Aynı maddenin beşinci fıkrasında da, pay sahipleri çizelgesinin MKK'dan sağlanmasının usul ve esasları, gereğinde genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin yasaklanması ve ilgili diğer konular hakkında SPK'ya düzenleme yapma yetkisi verilmiştir.

Bu kapsamda, SPK'nın Seri:IV, No:28 sayılı Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğin (kısaca Tebliğ) "Yönetimsel hakların kullanılması ve genel kurul blokajı" başlıklı 18. maddesinde 04/07/2013 tarihinde yürürlüğe giren bir değişiklik yapılmıştır. Buna göre, "genel kurul blokajı" ibaresi maddenin başlığından çıkarılmış olup, Türk Ticaret Kanununun 417. maddesi uyarınca genel kurula katılabilecek pay sahiplerine ilişkin listenin, genel kurul gününden bir gün önce MKK tarafından hazırlanacağı; bu listede pay sahiplerinin ve varsa bunların temsilcilerinin kimlik bilgilerinin ve pay oranlarının bulunması gerektiği; listede bulunan asgari bilgiler ile listenin alınma yöntemi ve zamanı ile usul ve esaslarının MKK tarafından belirlenip şirketlere duyurulacağı; söz konusu listede

3 Ayrıntılı bilgi için bakınız Manavgat (2006).

yer alan hak sahiplerinin ancak genel kurul toplantılarına katılabileceği öngörülmüştür. Tebliğde, genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin engellenip engellenmemesine ilişkin bir düzenleme yapılmamıştır.

MKK'nın bu konudaki uygulaması söz konusu Tebliğ hükmü çerçevesinde şekillenmiş bulunmaktadır. Pay sahipleri listesi, payları kayden izlenen şirketlere MKK tarafından genel kurul tarihinden bir gün önce verilmektedir. Buna göre, yeni TTK'nın 1527. maddesi uyarınca elektronik ortamda katılımlı genel kurul yapan şirketler için pay sahipleri listesi genel kuruldan bir gün önce 23:59 itibarıyla Elektronik Genel Kurul Sistemi üzerinden; yalnızca fiziki ortamda genel kurul yapan şirketler için ise 17:00 itibarıyla Merkezi Kaydi Sistem üzerinden hazırlanarak şirketlerin erişimine sunulmaktadır. Bu listeler oluşturulurken, kimliklerinin ve hesaplarındaki paylara ilişkin bilgilerin ihraççıya bildirilmesini istemeyen ortakların paylarına yer verilmemektedir (Yayla, 2013).

Ayrıca, burada belirtilmesi gereken bir başka nokta, payları kayden izlenmesine karar verildiği halde henüz teslim edilmemiş olan paylara ilişkin bilginin MKK tarafından sağlanamamasıdır. Mevcut durum itibarıyla borsada işlem gören ve/veya kote şirketlerin paylarının %99'u kaydileştirilmiş bulunmaktadır. Ancak, bazı paylar teslim edilmediğinden kaydileştirilememiştir. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 13. maddesi uyarınca kaydileştirme kararından itibaren yedi yıl içinde MKK'ya teslim edilmeyen paylar Yatırımcı Tazmin Merkezine intikal etmektedir. Ancak, henüz yedi yıl dolmamış olanlar için kaydileştirme gerçekleşmediğinden geçici olarak hak sahibi bilgisi mevcut olmayacaktır. Bu paylardan kaynaklanan genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı, TTK'nın 415. ve 417. maddelerindeki esaslara tabi olacaktır.

4.3. Genel Kurula Katılanların Tespiti

Genel kurula katılanların tespitini açıklamadan önce genel kurula payla ilintili olarak kimlerin katılabileceğini ortaya koymakta fayda bulunmaktadır. İlk olarak, genel kurula, doğal olarak payın sahibi veya bu pay sahibinin temsilci tayin ettiği kişi katılma hakkına sahiptir (TTK md. 425).

İkincisi, pay sahibi olmamakla birlikte pay senedini elinde bulunduran veya pay üzerinde hak sahibi olan kişiler de gerekli şartları sağlamaları halinde genel kurula katılabilmektedirler. Bu kişilerden ilk grubu, hamiline yazılı pay senedini rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü sözleşmesi ve benzer sözleşmeler sebebiyle elinde bulunduran kimseler oluşturmaktadır. TTK'nın 427. maddesinin ikinci fıkrası, bu kimselerin genel kurula katılıp pay sahipliği haklarını kullanabilmeleri için

pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirilmesini şart koşmaktadır. Bu kimseler, bu özel yetkilendirme nedeniyle pay sahibi temsilciliğine yakınsamaktadır. İkinci grup kişiler ise intifa hakkı sahipleridir. TTK md. 432/f.2 gereğince, bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde, aksi kararlařtırılmadıķça, oy hakkının intifa hakkı sahibi tarafından kullanılacağı öngöröldüğünden bu kimselerin de genel kurula katılabilmeleri mümkün olmaktadır. Ancak, intifa hakkı sahibi, oy kullanırken pay sahibinin menfaatini gözetmek zorundadır.

TTK md. 415/f.1 uyarınca, genel kurul toplantısına yönetim kurulu tarafından düzenlenen “hazır bulunanlar listesi”nde adı bulunan pay sahipleri katılabilir. TTK’nın 417. madde hükmü de yönetim kurulunca “genel kurula katılacaklar listesinin” nasıl oluşturulacağını düzenlemekte ve bu listenin genel kurula katılanlarca imzalanması halinde “hazır bulunanlar listesi” adını alacağını belirtmektedir. Bu iki madde birlikte değerlendirildiğinde, yönetim kurulunca öncelikle “genel kurula katılabilecekler listesi”nin hazırlanması, daha sonra da katılanlara göre “hazır bulunanlar listesi”nin düzenlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu listelerin nasıl düzenleneceği aşağıda açıklanmaktadır.

4.3.1. Genel Kurula Katılabilecekler Listesinin Hazırlanması

Genel kurula katılabilecekler listesi, genel kurula katılma hakkı olan kişileri gösteren listedir. Bu liste yönetim kurulunca düzenlendikten sonra, yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanır ve toplantıdan önce genel kurulun yapılacağı yerde bulundurulur. Bu listede özellikle, pay sahiplerinin ad ve soyadları veya unvanları, adresleri, sahip oldukları pay miktarı, payların itibari değerleri, grupları, şirketin esas sermayesi ile ödenmiş tutar veya çıkarılmış sermaye, toplantıya asaleten ve temsil yoluyla katılacakların imza yerleri gösterilir.

Pay sahipleri açısından genel kurula katılabilecekler listesinin nasıl düzenleneceği öncelikle payın kayden izlenip izlenmediğine, kayden izlenmeyen paylar için ise payın niteliğine göre belirlenmektedir.

TTK md. 417/ f.1 gereğince, payları MKK tarafından kayden izlenen pay sahiplerine ilişkin olarak genel kurula katılabilecekler listesi, MKK tarafından sağlanacak olan pay sahipleri çizelgesine göre düzenlenecektir. Bu çizelge, yukarıda belirtildiği üzere, TTK’nın 1527. maddesi uyarınca elektronik genel kurul yapan şirketler için genel kuruldan bir gün önce 23:59 itibariyle Elektronik Genel Kurul Sistemi üzerinden; yalnızca fiziki ortamda genel kurul yapan şirketler için ise 17:00 itibariyle Merkezi Kaydi Sistem üzerinden verilmektedir.

Yönetim kurulunun, kayden izlenmeyen paylar ile ilgili olarak genel kurula katılacaklar listesini nasıl düzenleyeceği ise payın niteliğine göre değişmektedir. TTK md. 415/ f.3 uyarınca, MKK'da kayden izlenmeyen hamiline yazılı pay sahipleri veya bunların temsilcileri, genel kurul gününden en geç bir gün önce bu senetlere zilyet olduklarını ispatlayarak giriş kartı almaları halinde yönetim kurulunca genel kurula katılabilecekler listesine dahil edileceklerdir. Ancak, giriş kartının verilmesinden sonraki bir tarihte hamiline yazılı pay senedini devraldığını ispatlayan pay sahipleri de genel kurula katılabilecektir.

MKK'da kayden izlenmeyen nama yazılı payların, senede bağlanmamış payların ve ilmühaberlerin sahiplerinin veya bunların temsilcilerinin yönetim kurulunca genel kurula katılabilecekler listesine dahil edilmesinde ise pay defteri kayıtları esas alınacaktır (TTK md. 417/ f.2).

Öte yandan, pay sahibi olmamakla birlikte hamiline yazılı pay senedini rehin, hapis hakkı, saklama sözleşmesi veya kullanım ödücü sözleşmesi ve benzer sözleşmeler sebebiyle elinde bulunduran kimseler, pay sahibi tarafından özel bir yazılı belge ile yetkilendirildiklerini ispatlayarak giriş kartını alıp genel kurula katılabilecekler listesine gireceklerdir.

Keza, üzerinde intifa hakkı kurulu paylar bakımından, söz konusu payların kayden izlenen paylardan olması halinde, MKK tarafından sağlanan çizelge esas alınacaktır. Zira MKK bu bilgiyi şirketlere sunmaktadır. Kayden izlenmeyen paylar açısından intifa hakkı sahibinin genel kurula katılabilmesi için ise pay üzerinde intifa hakkı kurulduğunu şirkete bildirmesi ve intifa hakkının varlığını şirkete karşı ispat etmesi gerekmektedir.

4.3.2.Genel Kurula Katılım ve Hazır Bulunanlar Listesinin Düzenlenmesi

Genel kurula katılabilecekler listesinde yer alan kişiler, fiziki olarak toplantıya katılmak istemeleri halinde gerçek kişi olanların kimlik göstermeleri, tüzel kişilerin temsilcilerinin de vekaletname ibraz etmeleri gerekecektir (TTK md. 415). Bu kişiler, ayrıca genel kurula katılacaklar listesinde gösterilen imza yerlerini imzalayacaklardır. Elektronik ortamda katılacakların ise Elektronik Genel Kurul Sisteminden güvenli elektronik imza ile giriş yapmış olmaları yeterlidir. Bu şekilde genel kurula katılabilecekler listesinin katılanlarca imzalanması ile birlikte, mevcut liste "hazır bulunanlar listesi"ne dönüşecektir (TTK md.417)

Hazır bulunanlar listesinde yer alanlar, genel kurula katılma hakkını kullanmış olanlar demektir. Bu liste toplantı ve karar nisaplarına esas teşkil eden liste olacaktır.

5. Genel Kurul Blokajının Kaldırılması Sonrasındaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Öncelikle belirtmek gerekir ki, TTK'nın 415. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca genel kurula katılmak ve oy kullanmak için payların bir kuruma bloke edilmesi şartının kaldırılmış olması doğru ve isabetli olmuştur. Ancak, pay blokajının kaldırılması sonrasındaki mevcut uygulama da tümüyle sorunsuz değildir.

İlk olarak, pay blokajından bağımsız olarak, kaydi sistemin işleyişi nedeniyle MKK'daki bilgilerin güncel olmama riski bulunmaktadır. Daha önce anlatıldığı üzere, TTK'nın 417. maddesi uyarınca, kayden izlenen pay sahiplerine ilişkin olarak genel kurula katılabilecekler listesi MKK tarafından sağlanacak "pay sahipleri çizelgesi" esas alınarak düzenlenmek zorundadır. Ancak, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 13. maddesinin üçüncü fıkrasında, MKK'da izlenen kayıtların MKK tarafından oluşturulan elektronik ortamda MKK üyelerince tutulacağı belirtilmiş; yedinci fıkrasında da kayden izlenen araçlara ilişkin tedbir, haciz ve benzeri her türlü idari ve adli taleplerin münhasıran MKK üyelerince yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır. Bu madde hükümleri, MKK kayıtlarının MKK tarafından sunulan elektronik ortamda esasen üyeler tarafından tutulduğu anlamına gelmektedir. O halde, sayısı yüzleri aşan MKK üyelerinin değişiklikleri kayıtlara tam ve zamanında işlememesi halinde, MKK'dan alınacak pay sahipleri çizelgesinin güncel durumu yansıtmama olasılığı bulunmaktadır. Kısmi bir çözüm olarak, her genel kurul öncesinde üyelerin kayıtlarda gerekli değişiklikleri gecikmeksizin ve tam yapmaları konusunda MKK'ca sürekli bilgilendirilmeleri önerilebilir.

İkinci sorun, MKK tarafından sağlanan bilgilerin tam ve güncel olduğu varsayımı altında, pay blokajının kaldırılması sonrasındaki mevcut düzenleme nedeniyle ortaya çıkabilmektedir. Önceki bölümlerde detaylı olarak açıklandığı üzere, MKK tarafından genel kurula katılacaklar listesine esas teşkil eden pay sahipleri çizelgesi şirketlere genel kurul tarihinden bir gün önce (fiziki genel kurul yapanlara saat 17:00'da, elektronik ortamda katılımlı genel kurul yapanlara saat 23:59'da) sağlanmaktadır. Borsa kuralları gereği, (T) gününde borsada gerçekleşen işlemlerin varsa işlem düzeltmeleri (T+1) günü içerisinde yapılmakta, (T+2) günü içerisinde takası gerçekleştirilerek MKK'daki kayıtların değiştirilmesi suretiyle devir işlemi vuku bulmaktadır. Bu devir ile birlikte, kural olarak⁴, mülkiyet hakkının yanı sıra tüm pay sahipliği hakları bir bütün

4 Daha önce 3.3. nolu başlıkta detaylı olarak açıklandığı üzere, hamiline yazılı paylar ile esas sözleşmede devri kısıt-

olarak devralana geçmektedir. Bu süreçte, genel kurulun yapıldığı gün (T), genel kuruldan iki gün önce (T-2) borsada yapılan işlemlerinin takası ve dolayısıyla da devir işlemi gerçekleştiğinden genel kurula katılma ve oy hakkını kullanma hususunda sorunlar çıkabilecektir. Şöyle ki;

Bir kere, pay blokajı kalktığı halde, pay sahibinin genel kurula katılma ve oy kullanma haklarını kullanamamaları durumu söz konusu olabilecektir. Eski TTK zamanında bir haftalık pay blokajı nedeniyle, bu süre içerisinde pay alanlar genel kurula katılmıyorlardı. Yeni TTK sonrasında uygulanan mevcut sistem, pay sahiplerinin hakları bakımından eski düzenlemenin çok ilerisindedir. Ancak, mevcut sistemde de kısmen sıkıntı mevcuttur. Zira genel kuruldan iki gün önce (T-2) alış yapanlar genel kurul günü (T) takas borcunu yerine getirip payları devraldıkları halde, bir gün öncesinde (T-1) verilen pay sahipleri çizelgesinde yer almadıklarından genel kurula katılamayacak ve oy kullanamayacaklardır. İkincisi, genel kurula yetkisiz katılım gerçekleşebilecektir. Eski TTK zamanındaki pay blokajı şartı nedeniyle genel kurula yetkisiz katılım riski bulunmuyordu. Ancak şimdiki uygulamada, genel kuruldan iki gün önce (T-2) satış yapan pay sahipleri, genel kurul günü (T) alacaklarını tahsil edip payları devrettikleri, dolayısıyla da artık pay sahibi olmadıkları halde, bir gün önce (T-1) verilen pay sahipleri çizelgesinde isimleri görüldüğünden genel kurula katılabileceklerdir. Bu durumlar, takas işleminin tamamlanmasının genel kurul toplantı saatinden önce olması halinde geçerlidir. Özellikle öğleden sonra yapılan genel kurullarda bu sorunlar daha olasıdır.

Genel kurula katılma ve oy kullanma hakları müktesep ve vazgeçilmez haklardır. Kanun uyarınca, bu hakların bertaraf edilmemesi ve kullanımının engellenmemesi gerekir. Yine, genel kurula yetkisiz katılım da kanuna uygun değildir. Ayrıca, genel kurul toplantı ve karar nisapları bu durumlardan etkilenmektedir. Dolayısıyla, genel kurul tarafından gerçek pay sahiplerinin iradelerini yansıtmayan kararlar alınma olasılığı da doğmaktadır. Öte yandan, blokajın kaldırılmasından faydalanarak düşük bir risk ile yönetimi etkileme veya ele geçirme yönündeki eğilimlerin de ortaya çıkması gözlemlenebilir. Zira, bir yatırımcı, (T-3) günü seans kapanmadan hemen önce yüklü miktarda alış ve (T-2) günü seans açılır açılmaz aynı miktarda satış yaparak (T-1) günü verilen pay sahipleri çizelgesinde görülerek, T gününde genel kurulda azlık veya daha yüksek oranda pay sahibi olarak oy kullanabilecek, böylece şirketin yönetim yapısını, faaliyetlerini ve genel kurul kararlarını etkileyebilecektir. Oysa, bu yatırımcı, (T-2) lanmamış nama yazılı paylar için, devir ile birlikte pay sahipliği hakları da devralana geçmektedir. Devri kısıtlanmış nama yazılı paylarda ise genel kurula katılma ve oy hakkının geçişi şirketin devralanı tanınmasıyla gerçekleşmekle birlikte, borsa şirketlerinde bu tür devir kısıtlarına neredeyse hiç rastlanmadığı dikkate alınarak, çok istisnai olan bu tür payların varlığı burada ihmal edilmiştir.

günkü satış işlemlerinin takası toplantı öncesinde gerçekleşmişse genel kurul günü pay sahibi dahi değildir. Aldığı risk ise seans kapanışı ile seans açılışı arasında borsa kurallarına göre ortaya çıkabilecek maksimum %10'luk değer kaybı ile sınırlıdır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle pay sahiplerinin genel kurula katılma ve oy haklarını kullanamaması ile genel kurula yetkisiz katılımın hukuki sonuçları bulunmaktadır. Pay sahiplerinin haklarını kullanamaması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek risk, genel kurul kararının batıl veya yok hükmünde sayılmasıdır. Eski TTK'da genel kurul kararlarının yalnızca iptal edilebilirlik durumları düzenlenmiş olmakla birlikte, Borçlar Kanununun ilgili hükümleri gereğince butlan (mevcut olmakla birlikte hukuken hükümsüz olan) ve yokluk (başından beri geçersiz olan) durumları söz konusu olmuştur (Yayla, 2013:158). Yeni TTK'nın 447. maddesinde genel kurul kararlarının butlanı ayrı bir maddede düzenlenmiş ve aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde, özellikle genel kurula katılma gibi vazgeçilmez nitelikteki pay sahibi haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran kararların batıl olduğu belirtilmiştir. Ancak, burada genel kurul kararını batıl kılan şart, vazgeçilemez hakkın bizzat genel kurulca sınırlandırılmış veya kaldırılmış olmasıdır. Oysa, olayımızda genel kurula katılmama ve oy hakkını kullanamama, genel kurulun aldığı bir karar sebebiyle değil, üçüncü tarafın uygulamasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, butlan iddiasının, bu madde hükmüne dayanılarak yapılamayacağı düşünülmektedir. Ancak, bu durum, pay sahibinin başka kanun hükümleri gereğince butlan ve yokluk iddiasında bulunmasına da engel teşkil etmemektedir. Genel bir hukuk kuralı olarak, kanuna göre bertaraf edilmemesi, sınırlandırılmaması ve kullanımını engellenmemesi gereken vazgeçilmez nitelikteki hakların herhangi bir nedenle ihlali halinde, butlan veya yokluk durumları söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla, eski TTK döneminde olduğu gibi, Borçlar Kanunu hükümleri ileri sürülerek, genel kurula katılmayan ve oy kullanamayan pay sahipleri tarafından butlan veya yokluk iddiasının ileri sürülebileceği düşünülmektedir. Yargı kararları, burada belirleyici olacaktır.

Genel kurula yetkisiz katılımın hukuki sonucu ise genel kurul kararlarının iptal edilebilme riskidir. TTK'nın 417. maddesinde MKK'dan alınan listenin geçerli olacağı düzenlendiğinden yargının bu konuda nasıl bir karar alacağı çok net değildir. Ancak, önemli bir iptal riski vardır. TTK'nın 445 ve 446. maddeleri uyarınca, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu öne süren pay sahipleri karar tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açabilecektir. Buna göre dava açacak pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunması ve toplantıda olumsuz oy

kullanmış olması gerekli değildir. Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçirtenler ise genel kurulun kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve dürüstlük kuralına aykırı olduğu gerekçesiyle doğrudan iptal davası açabileceklerdir. Genel kurul kararlarının iptali yönünde kesinleşen mahkeme kararları bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Böyle bir davanın varlığının şirketin faaliyetlerini olumsuz olarak etkileme ve belirsizlik yaratma riski de bulunmaktadır.

Pay blokajının kalkması ile birlikte, belirtilen şartların varlığı halinde ortaya çıkan genel kurula yetkisiz katılım riski ile pay sahiplerinin genel kurula katılmama ve oy hakkını kullanamama sorunlarını önlemek konusunda akla gelebilecek en ideal çözüm; genel kurula katılabilecekler listesine esas teşkil eden "pay sahipleri çizelgesi"nin MKK tarafından şirkete genel kurul toplantısının başladığı saatte verilmesidir. Ancak, bu çözüm fiilen mümkün değildir. Zira genel kurul toplantı saatinden önce, "pay sahipleri çizelgesi"nin MKK sisteminde oluşturulması, bu çizelgenin şirkete iletilmesi, çıktısının alınması, yönetim kurulunca genel kurula katılabilecekler listesi olarak onaylanması, yönetim kurulu başkanı tarafından imzalanarak genel kurul toplantısından önce hazır bulundurulması, pay sahiplerinin bu listede ayrılan yerleri imzalamaları gibi bazı operasyonel işlerin yürütülmesi için şirketlerin zamana ihtiyacı olacaktır. MKK'nın yeni bir teknoloji kullanması gerektiği varsayımı altında, halka açıklık oranlarına ve ortaklarının sayısına bağlı olarak değişmekle birlikte, şirketlerin bu tür operasyonel işlemleri tamamlamaları için dört saatlik bir zaman diliminin yeterli olabileceği düşünülmektedir.

Bu durumda, önerilebilecek çözüm; dört saatlik zaman gereksinimini de dikkate alarak, bir yandan pay sahiplerinin genel kurula katılmalarını maksimum düzeyde temin etmeli, bir yandan da yetkisiz katılım riskini minimuma indirmelidir. Bu çözüm şu şekilde olabilir:

Öncelikle, pay sahiplerinin genel kurula katılmalarını maksimum kılmak amacıyla pay sahipleri çizelgesinin şirketlere verilme zamanı genel kurulun toplanma zamanına göre belirlenebilir. Buna göre, pay sahipleri çizelgesi, genel kurul toplantısı öğleden önce (örneğin saat 13:30'dan önce) olan şirketlere bir gün öncesinde saat 23:59 itibarıyla, genel kurul toplantısı öğleden sonra (saat 13:30 sonrası) olan şirketlere ise toplantıdan dört saat öncesinde verilebilir. Böylece, operasyonel işlerin gerektirdiği zaman kısıtı altında, MKK'da mevcut en güncel pay sahipliği bilgisi şirkete sunulmuş olacaktır. Öte yandan, paralel bir şekilde, genel kurula yetkisiz katılım riskini en aza indirmek için, takası genel kurul günü olacak şekilde iki gün öncesinde ilgili yatırımcı tarafından yapılan net satış işleminin yatırımcının mevcut paylarından düşülerek MKK

tarafından şirketlere verilecek pay sahipleri çizelgesinin buna göre düzenlenmesidir. Böylece, genel kurul toplantı gününden iki gün önce (T-2) net satış yapmış ve (T-1) günü gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra işlemleri kesinleşmiş yatırımcılar pay sahipleri çizelgesinde yer almayacaklarından genel kurul günü toplantıya katılmayacaklardır. Pay sahipleri çizelgesinin toplantıdan bir gün önce verildiği durumda, (T-2) günü net satış yapmış ve (T-1) günü işlemleri kesinleşmiş tüm yatırımcılar bu çizelgeden çıkarılmış olacaklardır. Çizelgenin toplantı günü dört saat öncesinde verildiği durumda ise, (T-2) günü net satış işlemi yapıp da takası gerçekleştirmiş olanlar zaten çizelgede yer almayacakların, yalnızca takası gerçekleşmemiş işlemleri olan net satıcı konumundaki yatırımcılar çizelgeden çıkarılacaktır. Birinci önerimiz dikkate alınmasa, başka bir deyişle şu anda mevcut olan genel kurul toplantısından bir gün önce pay sahipleri çizelgesi verilmesi uygulaması geçerliliğini korusa dahi, her halükarda genel kuruldan iki gün önceki net satış işlemlerinin pay sahipleri çizelgesi düzenlenirken yatırımcının hesabından çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Bu önerilerimiz, TTK'nın 417. maddesinin beşinci fıkrasında geçen "Sermaye Piyasası Kanunu... uyarınca kayden izlenen paylara ilişkin pay sahipleri çizelgesinin Merkezi Kayıt Kuruluşundan sağlanmasının usul ve esasları, gereğinde genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin yasaklanması ve ilgili diğer konular Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bir tebliğ ile düzenlenir." hükmüne uygun olarak, SPK'nın Seri:IV, No:28 sayılı Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğinin 18. maddesinde değişiklik yapılmak suretiyle hayata geçirilebilecektir. Bu öneri, esasen "gereğinde genel kurul toplantısının yapılacağı gün ile sınırlı olmak üzere payların devrinin yasaklanması" hükmü ile de uyumludur. Borsa ve takas kuralları dikkate alındığında, genel kurulun yapılacağı gün devri yasaklanması gereken işlemler genel kurul tarihinden iki gün önceki işlemler olmalıdır. Aksi halde, toplantı gününün işlemlerine ilişkin yasaklamanın o gün pay sahipliği değişimine etkisi olmayacaktır. Ayrıca, yapılan öneri, "devrin yasaklanması" yerine net satış işlemlerinin pay sahipleri çizelgesi düzenlenirken ilgili yatırımcının pay sayısından düşülmesini öngördüğünden, pay blokajının kaldırılması düzenlemesinin amacına uygun düşmektedir. Piyasa çalışmaya devam edecek, borsada işlemler gerçekleştirilecek, devirler yapılabilecek ancak iki gün öncesinde satış yapanlara çizelgede yer verilmediğinden genel kurula katılıp oy kullanamayacaklardır. Hükmün başında geçen "gereğinde" ibaresi ile madde metninin kalan kısmı bir bütün olarak birlikte değerlendirildiğinde, devir yasağının zorunlu olmadığı, dolayısıyla serbest piyasa koşullarına odaklı böyle bir çözüme de imkan tanıdığı anlaşılmaktadır.

6. Sonuç

Anonim şirketlerde genel kurula katılma ve oy kullanma hakları, pay sahipliği haklarının en önemlileri arasında yer almaktadır. Pay sahibinin şirket işlerinde, faaliyetlerinde ve yönetim yapısında etkili olmasına imkan tanıyan ve paylarından doğan diğer hakların da kullanılmasını sağlayan bu haklar, müktesep ve vazgeçilmez haklar niteliğindedir.

Genel kurula katılma ve oy kullanma haklarının bu önemi nedeniyle, 2012 yılının ikinci yarısında yürürlüğe giren 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu ile 6362 sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu'nun paralel bir şekilde getirdiği yeniliklerden biri, pay blokajı yükümlülüğünün kaldırılmasıdır. Yeni düzenleme ile birlikte artık pay sahipleri, genel kurula katılmak ve oy kullanmak için paylarını önceden bir kuruma bloke etmek zorunda kalmayacaklardır.

Pay blokajı sisteminin kaldırılması günümüz piyasa koşulları dikkate alındığında doğru ve isabetli olmuştur. Ancak, pay blokajının kaldırılması sonrasındaki mevcut uygulama da tümüyle sorunsuz değildir. Bu sorunlardan ilki, TTK'nın 417. maddesi uyarınca MKK'da kayden izlenen paylar için genel kurula katılabilecekler listesinin MKK tarafından sağlanacak pay sahipleri çizelgesine göre düzenleneceği hüküm altına alınmış olmasına karşın, Sermaye Piyasası Kanunu'nun 13. maddesine göre MKK'daki kayıtların üyeleri tarafından tutulması nedeniyle şirketlere verilecek pay sahipliği bilgisinin güncel ve tam olmama riskidir. Bu soruna kısmen de olsa bir çözüm olarak, her genel kurul öncesinde üyelerin kayıtlarda gerekli değişiklikleri gecikmeksizin ve tam yapmaları konusunda MKK'ca sürekli bilgilendirilmeleri önerilebilir.

İkinci temel sorun ise, mevcut SPK ve MKK düzenlemesi uyarınca, MKK kayıtlarında yer alan pay sahipleri çizelgesinin genel kurul gününden (T günü) bir gün önce (T-1 günü) verilmekte olması nedeniyle, pay blokajı kalktığı halde, payı T-2 günü satın alıp T günü takasını gerçekleştiren ortağın aynı günkü genel kurul günü toplantısına katılamaması ve ayrıca payı T-2 günü satın alıp T günü takasını gerçekleştiren kişinin ortak olmadığı halde aynı günkü genel kurula yetkisiz katılıp oy kullanma olasılığıdır. Öğleden sonra yapılan genel kurul toplantılarında bu sorunlar daha olasıdır. Bu durum, pay blokajının kaldırılması düzenlemesinden beklenen sonucu zayıflatmakta; toplantı ve karar nisaplarını etkileyebilmekte; şirketin yönetim yapısına müdahale edilmesine imkan yaratmakta; alınan genel kurul kararlarının, ihlalin niteliğine göre, batıl veya yok hükmünde sayılması ya da iptal edilmesi riskini artırmaktadır.

Anılan sorun için akla gelebilecek ilk çözüm, genel kurula katılabilecekler listesine

esas teşkil eden pay sahipleri çizelgesinin MKK tarafından şirkete genel kurul toplantısının başladığı saatte verilmesi olarak görünmekle birlikte, gerek MKK ve gerekse şirket tarafında listelerin hazırlanması için operasyonel işlemlerin yapılması amacıyla yeteri kadar zamana ihtiyaç olacağından bu çözümün uygulamada mümkün olmadığı düşünülmektedir. Daha uygulanabilir bir çözüm ise; bir yandan, zaman ihtiyacı da gözetilerek pay sahiplerinin genel kurula katılmalarını maksimum kılmak amacıyla pay sahipleri çizelgesinin şirketlere verilme zamanının genel kurul toplantı saatine göre (örneğin toplantısı öğleden önce olanlara bir gün öncesinden geç vakitte, toplantısı öğleden sonra olanlara dört saat öncesinden gibi) ayarlanması, diğer yandan da paralel bir şekilde genel kurula yetkisiz katılım riskini en aza indirmek için takası genel kurul günü (T günü) olan iki gün öncesinde (T-2 günü) ilgili yatırımcı tarafından yapılan net satış işlemlerinin yatırımcının mevcut paylarından düşülerek MKK tarafından şirketlere verilecek pay sahipleri çizelgesinin buna göre düzenlenmesidir. Böyle bir çözüm, TTK'nın 417. maddesinin beşinci fıkrasında SPK'ya verilen düzenleme yetkisi ile uyumlu olduğu gibi, serbest piyasa koşullarına da daha uygun görünmektedir.

Kaynakça

1. Karasu, R. (2008). Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Nama Yazılı Payların Devrinin Sınırlandırılması. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XII, Sayı:1-2:127-147
2. Manavgat, Ç. (2001). Sermaye Piyasası Kanununun 10/A Maddesi Hükmüne Göre Kaydi Sistemin Esasları. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 50, Sayı: 2:159 vd.
3. Manavgat, Ç. (2006): Payları Borsada İşlem Gören Anonim Ortaklıklarda Ortağın Pay Blokaj Yükümlülüğü. Batider, C. 23, Sayı: 4: 221 – 236.
4. Pinto, A.R. (2008). The European Union's Shareholder Voting Rights Directive From an American Perspective: Some Comparisions and Observations. Fordham International Law Journal, Vol:32:587-623.
5. Reisoğlu, S. (2011). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri. Tebliğ Sunumu, 22 Ekim 2011, Abant.
6. Topaloğlu, M. (2011): Sermaye Piyasası Hukukuna Göre Hisse Devri. Anonim Şirketler ve Sermaye Piyasası Hukukunda Güncel Gelişmeler-Türk-Alman Uluslararası Sempozyumu (25-26 Haziran 2010), Renk Matbaacılık:185-190.
7. Töremiş, H. E. (2008). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Nama Yazılı Payların Borsada Devri. Ankara: SPK Yeterlilik Etüdü.
8. Turanboy, A. (1999). 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na 4487 Sayılı Kanunla Eklenen 10/A Maddesine Göre Kaydi Değer Düzenlemesi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 48, Sayı:1-4:39 vd.
9. Ünal, M. (2011). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Sermaye Piyasası Araçlarının Kaydileştirilmesi Konusunda Yapılan Değişiklikler. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:XV, Sayı:2:167-186
10. Yayla, Ü. (2009). Merkezi Kayıt Kuruluşu ve Kaydi Sistem, Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Bankacılık Dergisi, Sayı: 71:104 vd.
11. Yayla, Ü. (2013): Anonim Ortaklıklar Genel Kurulları/Elektronik Genel Kurullar. İstanbul: XII Levha Yayınları No:341.